

Srečko Kosovel – sto let žive poezije

Srečko Kosovel (1904–1926) je eden najbolj prepoznavnih, a hkrati najskrivnostnejših glasov slovenske literature. Rojen na Krasu, je v pičlih dvaindvajsetih letih ustvaril opus, ki ga slovenska kultura še danes komaj dohiteva. V njegovih pesmih so združeni kraška pokrajina, občutljivost do narave, osebna lirika in ostro kritičen pogled na družbo.

Posebnost Kosovela je dvojnost njegovega ustvarjanja: na eni strani nežne, skoraj tradicionalne pesmi o domačem prostoru in intimi, na drugi pa drzni, avantgardni poskusi, ki so slovensko poezijo umestili v širši evropski kontekst. Njegovi *konsi* – kratki, konstrukcijsko zasnovani in tipografsko eksperimentalni zapisi – so izraz iskanja novega jezika umetnosti, ki ne bi bil ujet le v pomen besed, ampak bi se razraščal tudi v vizualno podobo, ritem in prostor strani.

Kosovel ni ustvarjal v vakuumu. Bil je povezan z evropskimi avantgardnimi gibanji in se udeleževal različnih projektov. Sodeloval je pri reviji *Tank*, ki je združevala konstruktivistične in ekspresionistične ideje ter iskala nov umetniški izraz za moderno dobo. Bil je blizu krogu revije *Trije labodje*, objavljaj je v časopisih in bil v stiku z idejami ruske in zahodnoevropske avantgarde. V teh povezavah se kaže, da ni bil samo slovenski, ampak tudi evropski pesnik – mlad ustvarjalec, ki je z odprtostjo srkal najnovejše umetniške tokove in jih predeloval v svojem lastnem, izrazito osebnem jeziku.

Čeprav je ustvarjal le nekaj let, je za seboj pustil obsežen literarni opus, ki je zaznamoval slovensko književnost 20. stoletja. Njegova dela, prežeta z ekspresionističnimi in konstruktivističnimi elementi, odražajo družbeno kritičnost, vizionarsko misel in globoko humanistična sporočila, ki so še danes izjemno aktualna. Prav zato je Kosovel postal eden najvidnejših predstavnikov slovenske moderne poezije, njegova dela pa so prevedena v številne svetovne jezike, kar potrjuje njegov pomen tudi v mednarodnem literarnem prostoru.

Obenem je bil pesnik, ki ga je »bolel svet«. V svojih zapisih je kritiziral družbene krivice, opozarjal na nevarnosti brezobzirnega kapitalizma in iskal človeka, ki bi presegel meje egoizma in nacionalnih delitev. Ta etična razsežnost njegove poezije mu daje moč tudi danes: ni le pričevalec svojega časa, temveč vizionar, ki nas opozarja, da je umetnost odgovorna za prihodnost.

Ob stoti obletnici njegove smrti bo njegov pomen uradno poudarjen tudi na državni ravni: **vlada je leto 2026 razglasila za leto pesnika Srečka Kosovela**. Pobudo za razglasitev je podala Občina Sežana, podprlo jo je Društvo slovenskih pisateljev, Ministrstvo za kulturo pa je predlog uvrstilo med pomembne nacionalne kulturne projekte.

Kosovel zato ne deluje kot oddaljena zgodovinska figura, temveč kot naš sodobnik in sogovornik. Še posebej zanimiv je za tipografijo in vizualne umetnosti, saj njegovi *konsi* odpirajo vprašanja o tem, kaj je beseda in kako črka presega svojo osnovno funkcijo znaka. Pri njem tipografija postane prostor eksperimenta: črke, belina in razporeditev na strani so enakovredni pesniškemu pomeni. Za današnje oblikovalce je to povabilo k premisleku: kako bi Kosovelov nemir, njegovo iskanje nove umetnosti, preoblikovali v sodobno pisavo? Kako bi črka lahko nosila ritem njegove poezije ali napetost njegovih družbenih kritik? In predvsem – kako bi s tipografijo izrazili tisto, kar je bilo zanj ključno: iskanje novega človeka in nove prihodnosti?